

Del laberint a la xarxa

El laberint és una forma artificial que s'ha convertit en un símbol universal. Probablement expressa bé un dels sentiments més recurrents dels humans: la sensació d'extraviar-se, de perdre's, de no trobar el rumb a una vida que, en molts moments, ens fa sentir desbordats. Al laberint unicursal –un sol camí, una sola sortida– li podríem atribuir una certa representació determinista: malgrat tot, la nostra vida transita per una ruta definida. Al laberint multicursal –diversos camins, més d'una sortida, alguns atzucacs– hi podríem veure les contradiccions del lliure albir: podem escollir, podem equivocar-nos, però les rutes, finalment, estan prou marcades. El laberint desconcerta i empara a la vegada. Desorienta, però tranquil·litza: hi ha sortida.

Explica Jorge Luis Borges que el rei de Babilònia va tancar un rei àrab en un laberint, «donde vagó afrentado y confundido hasta la declinación de la tarde». Anys més tard el rei àrab va fer captiu el rei de Babilònia: «Lo amarró encima de un camello veloz y lo llevó al desierto. Cabalgaron tres días y le dijo: “¡Oh, rey del tiempo y sustancia y cifra del siglo!, en Babilonia me quisiste poner en un laberinto de bronce con muchas escaleras, puertas y muros; ahora el Poderoso ha tenido a bien que te muestre el mío, donde no hay escaleras para subir, ni puertas que forzar, ni fatigosas galerías que recorrer, ni muros que vedan el paso”. Luego le desató las ligaduras y lo abandonó a mitad del desierto, donde murió de hambre y sed». El desert com a laberint dels infinits camins. La metàfora de Borges perdura. Umberto Eco planteja en aquest mateix catàleg si hi ha una tercera forma de laberint: la xarxa, Internet. La immensitat de l'espai electrònic teixeix infinites rutes. És cert que els camins de la xarxa són enredats i que sovint ens hi perdem i, si se'm permet el joc de paraules, en sortim abans de trobar-ne la sortida. Però podríem dir que la xarxa no té forma física, i el laberint i el desert sí. Tanmateix, hi ha misteri, hi ha desorientació i hi ha extraviament en tots ells.

Aquesta exposició és una incursió a la història simbòlica i física del laberint, que té ressonàncies amb «Rèquiem per l'escala», que va dirigir també Oscar Tusquets en aquesta casa. Llavors l'objecte era una forma bàsica de l'arquitectura –l'escala– carregada també de sentit i significacions, la imatge de la qual està vinculada a moments forts de la història de l'art i del cinema: de les representacions de l'Escala de Jacob a *Vertigo* de Hitchcock, per recordar algun exemple obvi. Des d'un punt de vista arquitectònic, el laberint pertany més al paisatge que a la casa, al jardí que a l'estança. I té una dimensió de joc, de gratuïtat. I ja sabem que el caràcter no necessari és un component essencial de les emocions estètiques.

Amb Ramon Espelt i Oscar Tusquets hem trobat l'equilibri entre el saber i la forma, el coneixement i les idees estètiques. I així s'ha construït una exposició que, com els laberints, invita a una diversitat d'experiències, des de l'estètica i la filosòfica fins al divertiment i el joc. És l'arqueologia la que ens dóna pistes sobre la permanència d'aquest mite que té en el Minotaure la figura emblemàtica.